

WYKORZYSTANIE TECHNIK KOMPUTEROWYCH W GOSPODARSTWACH RODZINNYCH

Sławomir Kocira, Edmund Lorencowicz

Katedra Eksploatacji Maszyn i Zarządzania w Inżynierii Rolniczej, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

Streszczenie. Przeprowadzono analizę użytkowania przez rolników komputerów i internetu. W 30 gospodarstwach badanych w latach 2006 i 2010 nastąpiły zmiany w dostępie i wykorzystaniu technik komputerowych. W 2010 roku w 28 gospodarstwach użytkowane były komputery, w tym 87% było podłączonych do internetu. Ponad 70% posiadaczy komputerów uznaje ich przydatność w zarządzaniu gospodarstwem. Rolnicy wykorzystują techniki komputerowe przede wszystkim do prowadzenia korespondencji a zasoby internetowe głównie do szukania informacji rynkowych, informacji fachowych i doradztwa.

Słowa kluczowe: wykorzystanie komputerów, użytkowanie internetu, gospodarstwa rodzinne

Wstęp

Techniki komputerowe wkraczają w szybkim tempie do gospodarstw rolniczych. Według danych GUS W Polsce w 2010 roku 18,9 miliona osób użytkowało komputery co stanowiło 69% gospodarstw domowych. Z tej liczby 16,7 miliona wykorzystywało komputery regularnie. Odsetek gospodarstw domowych położonych na terenach wiejskich posiadających komputery wynosił 63% i był niższy od gospodarstw domowych w mniejszych miastach o prawie 7%, a w dużych miastach o ponad 9%. Osoby zamieszkujące obszary wiejskie w najmniejszym stopniu regularnie użytkują komputery. Jednak na tych obszarach udział gospodarstw domowych wyposażonych w komputery zwiększył się w okresie 2006-2010 z 36,4% do 63,7% [Społeczeństwo... 2010]. Podobne wyniki uzyskała Szewczyk [2010] badając poziom komputeryzacji gospodarstw rolnych w województwie świętokrzyskim. Lorencowicz i Kuboń [2011] analizując wykorzystanie technologii informacyjnych w zarządzaniu gospodarstwem rodzinnym stwierdzili, że w badanej grupie gospodarstw w 2006 roku 67% rolników posiadało komputer, a w 2010 prawie 90%. Cuią [2008] badając 83 gospodarstwa z województwa małopolskiego zaobserwował jednak mniejszy udział rolników posiadających komputery (59%). Komputery te w wielu przypadkach są impulsem do podłączenia gospodarstwa do sieci internet i wykorzystywania nowoczesnych technologii informacyjnych.

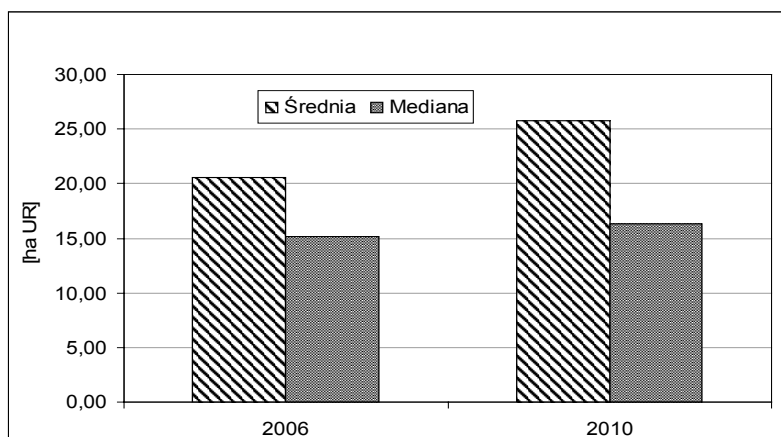
Cel pracy, materiał i metoda

Celem prezentowanych badań było określenie poziomu wykorzystania komputerów i zasobów internetowych w wybranej grupie gospodarstw rodzinnych oraz jego zmian w okresie ostatnich pięciu lat.

Badania przeprowadzono metodą ankietową w 30 gospodarstwach w roku 2006 i 2010. Gospodarstwa zlokalizowane były na terenie województwa lubelskiego. Badano m.in. wyposażenie w komputery, dostęp do internetu, zakres wykorzystania i ocenę przydatności technologii informacyjnych.

Wyniki badań

Wstępna analiza uzyskanych danych ankietowych pozwoliła określić, że średnia powierzchnia użytków rolnych w badanych gospodarstwach wzrastała z 15,9 ha w roku 2006 do 21,6 ha UR w 2010 roku (rys. 1).

Źródło: badania własne

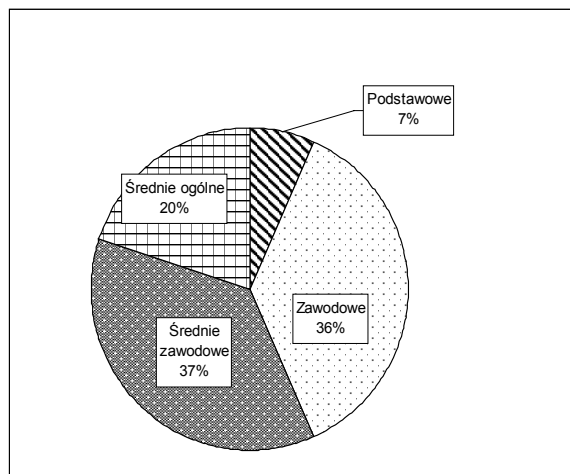
Rys. 1. Powierzchnia użytków rolnych w badanych gospodarstwach
Fig. 1. Surface area of arable land in the researched farms

Właściciele gospodarstw posiadali w przeważającej części (57%) wykształcenie średnie. Około 1/3 miała wykształcenie zawodowe a 7% jedynie podstawowe (rys. 2). Żaden gospodarz nie miał wykształcenia wyższego.

W analizowanym okresie (2006-2010 r.) zmieniło się wyposażenie w komputery – wzrosło o 27%, a dostęp do internetu uzyskało aż 87% badanych (rys. 3). Spośród gospodarstw, w których w ostatnich 5 latach zakupiono komputer, tylko w jednym nie było dzie-

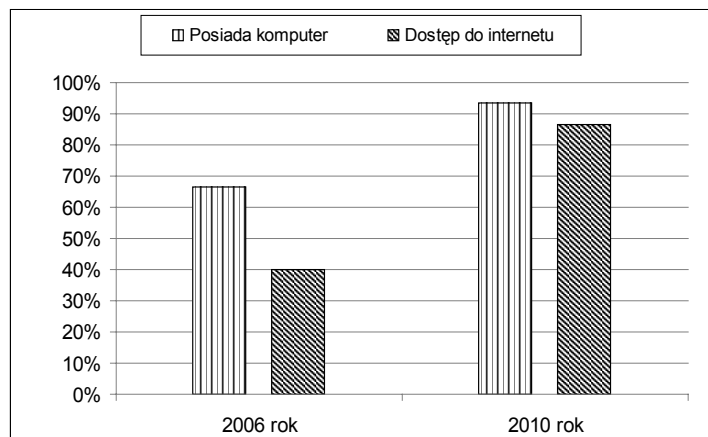
Wykorzystanie technik komputerowych...

ci w wieku do 16 lat. Spośród gospodarstw, w których nie użytkowano komputera w 2006 roku jedynie jedno nadal nie posiadało go w 2010, a cztery gospodarstwa nie miały podłączonego internetu. Jedno gospodarstwo w badanym okresie pozbyło się komputera. Związane to może być ze zmianą miejsca zamieszkania przez dzieci rolnika.

Źródło: badania własne

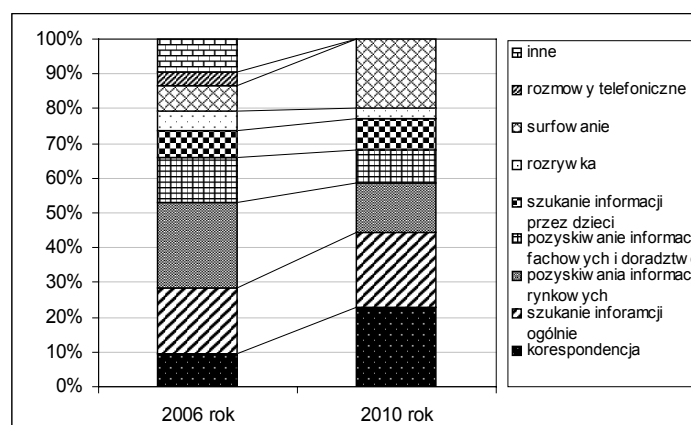
Rys. 2. Struktura wykształcenia badanej grupy rolników
Fig. 2. Education structure of the researched group of farmers

Źródło: badania własne

Rys. 3. Wyposażenie w komputery i dostęp do internetu
Fig. 3. Computer equipment and internet access

Zmieniła się struktura wykorzystania internetu (rys. 4). Wzrosła liczba rolników deklarujących wykorzystanie internetu w siedmiu z dziewięciu wybieranych odpowiedzi. Spośród odpowiedzi udzielonych przez nowych użytkowników internetu (rolnicy którzy nie posiadali w 2006 roku komputera i zakupili je do roku 2010) prawie wszyscy wysyłali korespondencje, czytali informacje ogólne oraz surfowali w sieci. Połowa z nich szukała informacji fachowych i doradczych. Żaden z rolników w 2010 roku nie korzystał z rozmów telefonicznych ani z innych możliwości wykorzystania internetu.

Źródło: badania własne

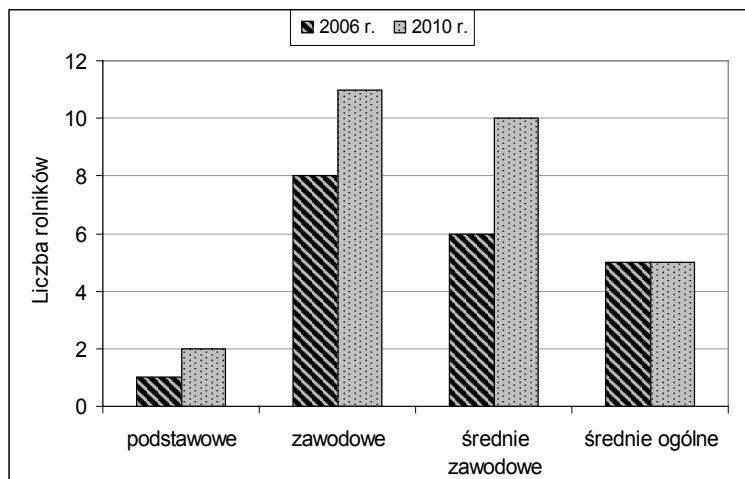
Rys. 4. Wykorzystanie internetu według deklaracji rolników (% udzielonych odpowiedzi)
Fig. 4. Use of internet according to the farmers' answers (percentage of answers)

Pozytywne jest zwiększanie wykorzystania zasobów internetu do poszukiwania informacji zarówno ogólnych jak i rynkowych oraz fachowych połączonych z doradztwem. Jednakże jest to mniejszy wzrost niż przy surfowaniu po sieci czy korespondencji (rys. 4).

Rolnicy z wykształceniem średnim ogólnym posiadali komputery już w 2006 roku, natomiast w okresie pięciu lat dokupili je pozostali (rys. 5).

Spośród rolników posiadających komputer w 2006 roku dwóch z nich wykorzystywało programy rachunkowo-księgowe, jeden program żywieniowy, a dwóch inne programy specjalistyczne. W 2010 roku programy rachunkowo-księgowe użytkowało 3 rolników. Niestety, żaden nie korzystał z programów żywieniowych lub innych specjalistycznych. Jest to sytuacja niepokojąca i należałoby szukać przyczyn braku zainteresowania programami specjalistycznymi wspomagającymi prowadzenie gospodarstwa rolnego.

Analiza struktury wypowiedzi dotyczących przydatności komputerów w zarządzaniu gospodarstwem (tab.1) wskazuje na zmniejszenie udziału odpowiedzi „przydatny” i „bardzo przydatny” z 50% do 35,7%.

Źródło: badania własne

Rys. 5. Posiadanie komputera a wykształcenie
Fig. 5. Having a computer and education

Tabela 1. Ocena przydatności komputerów w zarządzaniu gospodarstwem w opinii ankietowanych
Table 1. Assessment of computer usability for farm management according to the respondents' opinions

Ocena	2006 [%]	2010 [%]
Bardzo przydatny	10,0	3,6
Przydatny	40,0	32,1
Czasami przydatny	30,0	35,7
Zbędny	10,0	17,9
Brak zdania	10,0	10,7
Razem	100,0	100,0

Źródło: badania własne

Jednak liczba odpowiedzi pozostała na nie zmienionym poziomie. Dodatkowo zwiększyła się liczba odpowiedzi „czasami przydatny” z 6 do 10 (z 30% do 37,5%). Podobne wyniki uzyskano w 2007 roku badając 113 gospodarstw [Kocira, Lorencowicz 2008]. Trzeba jednak podkreślić, że w 2010 r. więcej rolników oceniła jako „zbędny”. Spośród rolników którzy w okresie 2006-2010 zakupili komputer i rozpoczęli korzystanie z internetu dwóch uważało, że jest on zbędny w gospodarstwie. Jeden rolnik posiadający w 2006 roku komputer i uważający, że jest on zbędny w zarządzaniu gospodarstwem, w 2010 roku nie posiadał już komputera. Negatywna ocena przydatności komputera w zarządzaniu gospodarstwem może wynikać z nieposiadania specjalistycznego oprogramowania, a korzystanie z zasobów internetowych często traktowane jest jako mało przydatne ze względu na zbyt rzadkie aktualizacje zamieszczanych tam informacji.

Jeden rolnik który w 2006 roku uważał komputer za bardzo przydatny w 2010 roku zmienił zdanie i określił jako zbędny.

Podsumowanie i wnioski

W analizowanej grupie w ostatnim roku badań 93,3% gospodarstw posiadało komputer, a łącze internetowe miało 86,7% badanej populacji. Jedynie 10% właścicieli wykorzystywało programy do rachunkowości i zarządzania gospodarstwem. Ponad 63% oceniło że komputer jest przydatny lub czasami przydatny w gospodarstwie, jednak ponad 16% badanych uważa że komputer jest zbędny w gospodarstwie.

Na podstawie przeprowadzonych badań można sformułować następujące wnioski:

1. Następuje ciągły wzrost wyposażenia gospodarstw rodzinnych w komputery. W okresie ostatnich pięciu lat w badanej grupie gospodarstw nastąpił wzrost o 40%, i jedynie dwa gospodarstwa (6,7% badanych) nie dysponuje tym sprzętem.
2. Procesy informatyzacji kraju powodują, że zwiększa się także dostęp do internetu. Tempo wzrostu dostępu do internetu wynosiło w latach 2006-2010 aż 116%. Cztery gospodarstwa jeszcze nie posiada łącza/modemu (13,3% badanych).
3. W analizowanej grupie niepokojące jest bardzo niskie wykorzystanie programów wspomagających zarządzanie gospodarstwem.
4. Mimo zwiększenia dostępu do zasobów internetowych w dalszym ciągu rolnicy stosunkowo nisko oceniają przydatność technologii informacyjnych w zarządzaniu gospodarstwem. Może to być spowodowane nie tylko relatywnie niskim wykształceniem badanych rolników, ale także brakiem dostępu do darmowych aktualizowanych wersji programów specjalistycznych. Przyczyną niewielkiego wykorzystania technologii informatycznych w prowadzeniu gospodarstwa jest brak szkoleń specjalistycznych zwłaszcza wśród rolników którzy kończyli szkoły podstawowe, zawodowe i średnie w latach gdy w programach nauczania nie było informatyki.

Bibliografia

- Cupiał M.** 2008. Zapotrzebowanie na programy komputerowe w rolnictwie na przykładzie gospodarstw województwa małopolskiego. *Inżynieria Rolnicza*. Nr 9(107). s. 55-60
- Kocira S., Lorencowicz E.** 2008. Wykorzystanie komputerów w wybranych gospodarstwach rodzinnych Lubelszczyzny. *Inżynieria Rolnicza*. Nr 7(105). s. 109-115
- Lorencowicz E., Kuboń M.** 2011. Ocena wykorzystania technologii informacyjnych w zarządzaniu gospodarstwem rodzinnym. *SERiA. Roczniki Naukowe*. Tom XIII. Zeszyt 7. s. 76-79.
- Spoleczeństwo informacyjne w Polsce.** 2010. Wyniki badań statystycznych z lat 2006-2010. GUS. US Szczecin. IiOS. Warszawa [online]: http://www.stat.gov.pl/gus/nauka_technika_PLK_HTML.htm pobrano dnia 8 kwietnia 2011.
- Szewczyk J.** 2010. Badanie poziomu komputeryzacji gospodarstw rolnych w województwie świętokrzyskim. *SERiA. Roczniki Naukowe*, Tom XII. Zeszyt 3. s. 400-404.

USE OF COMPUTER TECHNOLOGY IN FAMILY FARMS

Abstract. Analysis of the use of computer and internet by farmers was carried out. On 30 farms, which were researched in 2006 and 2010, changes in access and use of computer technology occurred. In 2010, 28 farms used computers, 87% of them were connected to the internet. Over 70% of computer owners recognise them as useful for farm management. Farmers use computer technology, first for correspondence and the internet sources mainly for searching for market information, professional information and consultancy.

Key words: computer use, internet use, family farms

Adres do korespondencji:

Sławomir Kocira; e-mail: Sławomir.Kocira@up.lublin.pl
Katedra Eksploatacji Maszyn i Zarządzania w Inżynierii Rolniczej
Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
ul. Poniatowskiego 1
20-060 Lublin

